

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2011, Volume: 6, Number: 4, Article Number: 1A0221

ENGINEERING SCIENCES

Received: May 2011
Accepted: October 2011
Series : 1A
ISSN : 1308-7231
© 2010 www.newwsa.com

Mehmet Kayhan Topaloğlu
Süleyman Bahadır Yüksel
Selcuk University
kayhantopaloglu@gmail.com
Konya-Turkey

YAPI İŞLERİNDE SAĞLIK VE GÜVENLİK PLANI

ÖZET

Bu çalışmada, her yapı işi için işverenlerin hazırlaması zorunlu olan sağlık ve güvenlik planının içeriğini oluşturmak amaçlanmıştır. Avrupa Birliğinin 24.6.1992 tarihli ve 92/57/EEC sayılı Konsey Direktifi esas alınarak hazırlanan Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği'nin 5 inci maddesine göre, işveren veya proje sorumlusu yapı işine başlamadan önce sağlık ve güvenlik planı hazırlamalıdır. Ancak herhangi bir yasal düzenleme ile bu planın içeriğine dair bir açıklamada bulunulmamıştır. Bu çalışma iş sağlığı ve güvenliğinin genel prensipleri ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yasal düzenlemeler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. Yapılan çalışma ile yapı işlerinde hazırlanması zorunlu olan sağlık ve güvenlik planının bileşenleri ve bu bileşenlerin içerikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık ve Güvenlik Planı, İş Güvenliği Planı, İş Sağlığı ve Güvenliği, Yapı İşleri

SAFETY AND HEALTH PLAN FOR CONSTRUCTION

ABSTRACT

In this study, it's aimed to generate the contents of the safety and health plan which is obligatory to be prepared by the employers for all construction works. According to the 5th article of Safety and Health Regulation For Construction has been prepared on the basis of Council Directive 92/57/EEC, employer or the project manager has to prepare the safety and health plan before starting the construction work. However, there is no statement made in a legal regulation about the content of this plan. This study has been prepared by considering the basic principles of occupational health and safety and the legislations about occupational health and safety. In the study, the items of the safety and health plan and the contents of these items has been determined.

Keywords: Safety and Health Plan, Occupational Safety Plan, Occupational Health and Safety, Construction Works

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Yapı sektörü tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ekonomik yapı içerisinde ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Ancak yapı sektörü diğer sektörlerle kıyaslandığında, kendine has özelliklerinden dolayı en riskli sektörlerdendir. Sosyal Güvenlik Kurumu istatistiklerine göre yapı sektörü iş kazası gerçekleşme oranı bakımından metal sektörünün hemen arkasında ikinci sırada iken bu kazaların ölümler ve sürekli iş göremezlikle sonuçlanması bakımından maalesef açık ara birincidir. Çalışma hayatında ölümlerle sonuçlanan kazaların yaklaşık üçte biri yapı sektöründe gerçekleşmektedir. Yaşanan bu iş kazalarının ve muhtemel meslek hastalıklarının engellenebilmesi amacıyla, özellikle son dönemde önemi tüm dünyada anlaşılan iş sağlığı ve güvenliğini sağlayabilmek için bir takım yasal düzenlemeler yapılması yoluna gidilmiştir. Ülkemiz Avrupa Birliği uyum süreci çerçevesinde iş sağlığı ve güvenliği mevzuatını önemli ölçüde uyumlaştırmış ve çalışma hayatına kazandırmıştır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 78 inci maddesi kapsamında çıkartılan Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği de bunlardan birisidir. Bu yönetmelikle beraber yapı sektörüne koordinatörlük, bildirim ve yapı işlerinde sağlık ve güvenlik planı gibi birçok yenilik kazandırılmıştır.

Tüm dünyada kabul gören önleyici yaklaşıma göre, istenmeyen bir olay gerçekleşmeden önce o olayın olmasını engellemek için önlemeye yönelik tedbirler alınması esastır. Proaktif yaklaşım olarak da adlandırılan bu önleyici yaklaşım, çalışma hayatındaki risklere karşı iş sağlığı ve güvenliğini olarak vücut bulmaktadır. İnsan odaklı bir bilim dalı olan iş sağlığı ve güvenliğinde temel hedef, çalışanların maruz kalacağı iş kazaları ve meslek hastalıklarını engellemek veya mümkün olan en alt seviyeye çekebilmektir. Etkin bir sağlık ve güvenlik planı hazırlamak ve bunu uygulamak, yapı işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğini sağlama konusunda işverene çok büyük kolaylıklar sağlayacaktır.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Yapı işyerinde iş sağlığı ve güvenliğini sağlamak için oluşturulacak sağlık ve güvenlik planını uygulamak için belki de en önemli ve insani sebep; çalışanları evine ve ailesine sağlıklı bir şekilde gönderebilmektir. Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır [1].

Günümüzde işletmelerin iş sağlığı ve güvenliğini ne derece sağladıkları, ekonomik başarıları açısından hayati bir önem taşımaktadır. İş sağlığı ve güvenliği anlayışının benimsenmediği ve faaliyetlerin bu anlayış ışığında yürütülmediği durumlarda sayısının artacağı kesin olan kaza ve benzeri aksaklıklar işçi ve işverenlere çok ciddi maliyetler getirecektir. Bu yüzden iş sağlığı ve güvenliği anlayışının işletmenin tümünde benimsenmesi gereklidir [2]. Etkin bir planın uygulanması, yaşanabilecek iş kazalarını ve meslek hastalıklarını azaltacağı için ekonomik açıdan firmaya çok büyük katkı sağlayacaktır.

Bir plan hazırlamak ve uygulamak için en önemli sebeplerden birisi de, yasal düzenlemelerle bunun zorunlu bir hale getirilmiş olmasıdır. 23.12.2003 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği; koordinatör atanması, yapı işi ile ilgili bildirim yapılması ve sağlık ve güvenlik planı hazırlanması gibi yenilikler getirmiştir.

Bu yönetmeliğe göre; aynı yapı alanında bir veya daha fazla işveren veya alt işverenin iş yaptığı durumda, işveren veya proje sorumlusu,

yönetmeliğin öngördüğü durumlarda sağlık ve güvenlik konularında bir veya daha fazla koordinatör atayacaktır. Ayrıca işveren veya proje sorumlusu yapı işine başlamadan önce, sağlık ve güvenlik planı hazırlayacaktır. Koordinatör atanmışsa, projenin hazırlık aşamasında sağlık ve güvenlik planını hazırlamak, hazırlık koordinatörünün sorumluluğudur. Projenin uygulama aşamasında planının uygulanmasından ve güncellenmesinden de uygulama koordinatörü sorumludur. İşveren veya proje sorumlusu tarafından iş sağlığı ve güvenliği konusunda, bir veya birden fazla koordinatör atanması, bu kişilerin sorumluluklarını ortadan kaldırmaz [3].

İşverene birçok avantaj sağlayan ve her yapı işi için hazırlanması Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği ile zorunlu hale getirilmiş olan sağlık ve güvenlik planının nasıl hazırlanacağına dair ülkemizde herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu çalışma, sağlık ve güvenlik planının oluşturulabilmesi için sektöre yol gösterici olması açısından önem taşımaktadır.

3. YAPI İŞLERİNDE SAĞLIK ve GÜVENLİK PLANININ İÇERİĞİ (THE CONTENT OF HEALTH AND SAFETY PLAN FOR CONSTRUCTION)

Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği'ne göre sağlık ve güvenlik planı, projenin henüz hazırlık aşamasında iken hazırlanmalıdır. Projenin hazırlık aşamasında hazırlanan bu plan bir nevi ön sağlık ve güvenlik planıdır. Projede ortaya konulacak imalatlar ve gerçekleşecek her türlü aktivite göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır.

Projenin uygulanması aşamasında ise, hazırlık aşamasında hazırlanmış olan sağlık ve güvenlik planında, işteki ilerlemeleri ve meydana gelen değişiklikleri göz önünde bulundurarak gerekli değişiklikler yapılmalıdır. Yani plan adeta yaşayan bir canlı gibi proje süresince olaylardan, insanlardan, tüm etken ve aktivitelerden etkilenmektedir.

Bir işyerinde sağlık ve güvenliği işyerinin bünyesine aktarmanın en güzel yolu işyerinin yönetimini sağlık ve güvenlik unsurlarına göre oluşturmaktır. Bunu sağlamak için en uygun yol ise iş sağlığı ve güvenliği esaslarına göre planın içeriğini oluşturmaktır. Bu yüzden planın bileşenleri oluşturulurken Türk Standartları 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemleri - Şartlar standardından, iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuattan ve iş sağlığı ve güvenliğinin temel prensiplerinden yararlanılmıştır. Bu çalışmaya göre sağlık ve güvenlik planının bileşenleri şunlardır;

- Proje hakkında genel bilgiler
- İdarenin taahhüdü
- Görev, yetki ve sorumluluklar
- Eğitim
- Kişisel koruyucu donanım
- Kaza ve olayların incelenmesi
- Risklerin değerlendirilmesi ve alınacak önlemlerin belirlenmesi
- Şantiye kuralları
- İşyeri teftişleri
- Disiplin ve ceza uygulamaları
- Proje süresince karşılaşılabilecek özel riskler
- Tıbbi yardım ve sağlık kontrolleri
- Acil durum hazırlığı

- Kayıtların tutulması
- Planın çalışanlarla paylaşılması
- Ekler

3.1. Proje Hakkında Genel Bilgiler (Project Overview)

Proje ile ilgili genel bilgiler planın en başında yer almalıdır. Bu bilgiler arasında projenin adı, çeşidi, yeri, öngörülen tamamlanma süresi, bedeli, yüklenicilerle ilgili bilgiler, sorumlu yapı denetim firması, proje koordinatörleri bulunmalıdır.

Şantiye vaziyet planı sağlık ve güvenlik planının ek kısmına konulabilir.

3.2. İdarenin Taahhüdü (Commitment of the Administration)

Bu bölümde firmanın iş sağlığı ve güvenliğine yaklaşımını ve planın uygulanması konusundaki kararlılığını belirten bir taahhüt oluşturulmalı ve yetkili üst düzey yönetici tarafından imzalanmalıdır.

3.3. Görev, Yetki ve Sorumluluklar (Duties, Powers and Responsibilities)

İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için herkese bir takım görevler düşmektedir. Özellikle alt işverenliğin yaygın olduğu yapı sektörü için etkin koordinasyonun sağlanmasında görev, yetki ve sorumlulukların belirlenmesi büyük önem taşır. Bu bölümde işveren, proje sorumlusu, koordinatörler, iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi, varsa iş sağlığı ve güvenliği kurulu ve çalışanlar için görev, yetki ve sorumluluklar tanımlanmalıdır.

Görev yetki ve sorumlulukları tanımladıktan sonra bu görevlerde kimlerin bulunduğu, bu kişilerin ne gibi yeterlilik ve tecrübelerinin olduğunu gösteren bir tablo bu bölüme eklenebilir.

3.4. Eğitim (Training)

İşverenler işyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlemek, işçileri karşı karşıya buldukları mesleki riskler, alınması gerekli tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek ve gerekli iş sağlığı ve güvenliği eğitimini vermek zorundadırlar [4].

Eğitim, sağlık ve güvenlik planının en önemli bileşenlerindedir. Özellikle de sektörde çalışanların eğitim düzeylerinin düşük seviyede olduğu göz önünde bulundurulursa, bu bileşenin önemi daha da anlaşılacaktır.

İşyerinde düzenlenecek iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin kim tarafından planlanacağı, gerçekleştirileceği ve değerlendirileceği planda belirtilmelidir. Özellikle işe ilk girenlerin temel iş sağlığı ve güvenliği eğitimi ve yapacakları işle ilgili iş sağlığı ve güvenliği eğitimi alması, bölüm değiştirenlerin yeni bölümdeki işleriyle ilgili olarak risklere karşı bilgilendirilmeleri eğitim başlığı altında mutlaka yer almalıdır. Ayrıca eğitimden sorumlu olan kişinin gerekli zamanlarda eğitim bileşenlerini güncellemesi ve bunu idareyle paylaşması gerektiği de belirtilmelidir. Eğitimle ilgili kayıtlar titizlikle tutulmalıdır.

3.5. Kişisel Koruyucu Donanım (Personal Protective Equipment)

Kişisel koruyucu donanım; çalışanı, yürütülen işten kaynaklanan, sağlık ve güvenliği etkileyen bir veya birden fazla riske karşı koruyan, çalışan tarafından giyilen, takılan veya tutulan, bu amaca uygun olarak tasarımı yapılmış tüm alet, araç, gereç ve cihazları ifade eder [5].

Proje süresince kullanılacak tüm kişisel koruyucu donanımların, Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliğine uygun olması gerektiği, özellikle Kişisel Koruyucu Donanım seçiminde CE işaretlemesinin büyük önem taşıdığı bu bölümde belirtilmelidir. Ayrıca proje süresince çalışanların kullanacakları kişisel koruyucu donanımlar ve özellikleri liste halinde belirtilmelidir. Kişisel koruyucu donanımların kullanımı ile ilgili uygulamalı eğitim verilmeli ve bu eğitimlerle ilgili bilgi, planın eğitim başlığında verilmemişse bu bölümde mutlaka belirtilmelidir.

3.6. Kaza ve Olayların İncelenmesi (Investigation of Accidents and Incidents)

İşyerinde meydana gelen iş kazalarının ve diğer kazaların kimler tarafından inceleneceği, raporlanacağı ve kazaların tekrar yaşanmaması için hazırlanacak raporda nelerin bulunması gerektiği bu bölümde belirtilmelidir.

Ayrıca bir iş kazası yaşandığında işverenin yerine getirmesi gerekli yasal yükümlülüklerden bu bölümde bahsedilmelidir.

Kaza henüz gerçekleşmeden, olası kazalar hakkında fikir veren ramak kala olayları çoğu zaman çalışanlar tarafından önemsenmez. Oysaki kaza gerçekleşmeden önlem alabilmeyi sağlayan ramak kala olayları çok büyük önem taşır. Ramak kala olaylarının ve tehlikeli durumların çalışanlar tarafından nasıl bildirileceğine ilişkin bir yöntem oluşturulmalı ve planın bu bölümünde paylaşılmalıdır. Bu yöntemler; çalışanlarla sık sık toplantılar düzenlenmesi, işyerinde çalışanların bulunduğu yerlere tehlikeli durum ve olay bildirme kartları bırakmak ve çalışanlardan gelen geri bildirimleri değerlendirmek gibi yöntemleri içerebilir. Bu konu ile ilgili kullanılacak formlar planın ek kısmında bulundurulmalıdır. Çalışanların bildireceği ramak kala olayları ve benzeri tehlikeli durumlar risk değerlendirmesi bölümünde de son derece yol gösterici olacaktır.

3.7. Risklerin Değerlendirilmesi ve Alınacak Önlemlerin Belirlenmesi (Risk Assessment and Identification of Measures)

Risk Değerlendirmesi, tehlikelerden kaynaklanan riskin büyüklüğünü tahmin etmek ve mevcut kontrollerin yeterliliğini dikkate alarak riskin kabul edilebilir olup olmadığına karar vermek için kullanılan prosestir [6].

Risk değerlendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemlerinin temelini oluşturur. İşverenler işyerinde, çalışanların sağlık ve güvenliklerini tehdit edebilecek tehlikeli durumları ve bunların yol açabileceği riskleri belirlemeli, bu riskleri kontrol altına alabilmek için gerekli kontrol tedbirlerini oluşturmalı ve uygulamalıdır.

İşyerindeki mevcut risklerin ve riskleri önlemek için uygulanacak tedbirlerin yalnızca ortaya çıkarılması yeterli değildir. Önemli olan sağlık ve güvenlik planı kapsamında, projenin uygulaması aşamasında bu tedbirlerin hayata geçirilmesidir.

Yapılan risk değerlendirilmesi proje boyunca gerçekleştirilecek her iş için yapılmalıdır. Uygulamanın her aşamasında risk değerlendirmesine

bağlı olarak alınacak tedbirler belirlenmeli ve çalışanlarla paylaşılmalıdır. Çalışanlar yapılacak işlerde ne gibi riskler olduğundan ve bu risklere karşı uygulanacak tedbirlerden haberdar olmalıdır. Planın bu bölümünde; uygulanacak risk değerlendirmesine ilişkin metodoloji açıklamaları yapılmalı, sorumlular belirlenmelidir.

3.8. Şantiye Kuralları (Site Rules)

Şantiye içerisinde çalışanların uyması gerekli genel kurallar belirlenmelidir. Bu kurallar çalışanlarla paylaşılmalı, kurallar ilgili bölümlerde çalışanların görebileceği yerlere asılmalıdır.

3.9. İşyeri Teftişleri (Workplace Inspections)

Mevcut şantiye kurallarına ve risk değerlendirmesi yapılarak belirlenmiş ve çalışanlarla paylaşılmış iş sağlığı ve güvenliği kurallarına uyulup uyulmadığının denetlenmesi gereklidir.

Asıl işveren-alt işveren ilişkisinde asıl işveren, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak 4857 sayılı İş Kanunu'ndan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işveren ile birlikte sorumludur [4]. Bu yüzden işyerindeki teftişlerin asıl işverenin yetkilileri kontrolünde gerçekleştirilmesi en doğrusu olacaktır.

Ayrıca iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi veya bu kişiler yoksa işveren tarafından görevlendirilen sağlık ve güvenlikle sorumlu kimse, işyerinde sağlık ve güvenlik gözetimleri de yapmalı ve çalışanlarla diyalog kurarak onları dinlemelidir. Bu gözetimler risk değerlendirmesinde de kullanılacak çok önemli bilgiler açığa çıkaracaktır.

Planın bu bölümünde işyerinde teftiş yapmaya kimlerin yetkili olduğu ve teftişlerin nasıl ve ne amaçla gerçekleştirileceği belirtilmelidir.

3.10. Disiplin ve Ceza Uygulamaları (Disciplinary and Criminal Applications)

Firma yönetimi, kurallara uymayan personele uygulanacak yaptırımları belirlemelidir. Belirlenecek yöntem ne olursa olsun çalışanın sözleşmesini feshe kadar gidebilecek bu yaptırımlarda firmanın haklılığını ispatlayabilmesi için uygulanan her yaptırım yazılı olarak kayda alınmalıdır. Bu bölümde, uygulanacak disiplin ve ceza hükümleri belirlenmeli ve çalışanlara duyurulması sağlanmalıdır.

3.11. Proje Süresince Karşılaşılabilecek Özel Riskler (Special Risks Encountered During the Project)

Projenin yapımında karşılaşılabilecek çok riskli durumlar risk değerlendirmesinde incelendiği gibi bu bölümde de irdelenerek bu risklere karşı nasıl tedbirler uygulanacağı belirtilmelidir. Yüksekte yapılan çalışmalar, kullanılacak zehirli bir kimyasalın varlığı gibi durumlar bu başlık altında incelenebilir.

Özellikle yüksekten düşme riski olan yerlerde çalışmaların hangi şartlarda yapılacağı bu bölümde detaylıca anlatılmalıdır. İş iskelesinde, boşluklarda ve kat platform kenarları gibi yüksekten düşme riski olan yerlerde alınacak tedbirler bu bölümde aşağıdaki iyi uygulama örneklerine benzer bir şekilde belirlenmeli ve paylaşılmalıdır.

Şekil 1. Korkuluk uygulaması
(Figure 1. Stair rail application)

Tüm boşluklar kişilerin düşmesine karşı kapatılmalıdır.

Şekil 2. Asansör boşluğu
(Figure 2. Hoistway rail application)

Şekil 3. Döşemedeki boşluklar
(Figure 3. Closing floor spaces)

3.12. Tıbbi Yardım ve Sağlık Kontrolleri (Medical Assistance and Health Checks)

Firmalar, bünyesinde bulunduracağı bir işyeri hekimi ile sağlık hizmeti verebileceği gibi dışarıdan bir sağlık kuruluşu ile anlaşarak da bu hizmeti gerçekleştirebilir. Çalışanların ihtiyaç duyduğunda bu hizmete sorunsuz ulaşması sağlanmalı ve sağlık ve güvenlik planında bu detaya yer verilmelidir.

Ağır ve tehlikeli işlerde çalışanlar için işe ilk girişte ağır ve tehlikeli işlerde çalışabilir raporu istenecektir. Sağlık raporu alınmamış herhangi bir işçinin ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasaktır.

Çalışan işçinin sağlık durumu itibariyle böyle bir işte çalıştırılmamasının gerektiğinin tespiti halinde, bu işçiler ağır ve tehlikeli işlerde çalışmaktan alıkonulacaktır [7].

Ayrıca 18 yaşından büyükler için yılda bir kere, 18 yaşından küçük 16 yaşından büyükler için 6 ayda bir bu muayeneler tekrarlanacaktır. Bu sağlık kontrollerinde bir olumsuzluk saptandığında kişi tedaviye yönlendirilmelidir.

Çalışma ortamında kullanılan maddelere karşı hassas olanlar bu işlerde çalıştırılmayacak, işe uygun kişilerin yerleştirilmesine önem verilecektir [8].

Bu sağlık kontrollerinde bir olumsuzluk saptandığında kişi tedaviye yönlendirilmelidir. Tıbbi yardım ve sağlık muayeneleri ile ilgili detaylar da sağlık ve güvenlik planına işlenmiş olmalıdır.

3.13. Acil Durum Hazırlığı (Emergency Preparedness)

İşyerinde yaşanabilecek acil durumlara karşı tedbirler oluşturulmalıdır. Bu tedbirler işyeri acil durum organizasyonu, acil durum tahliye planları, işyeri acil durum ekipleri, acil durumda kullanılacak araçlar ve yerleri, acil durum iç ve dış iletişim yerleri ve araçları, olası olağanüstü olay senaryolarının hazırlanmasını da içermelidir. [9].

Çalışanlara yangınla mücadele eğitimleri verilecek, yangın söndürücülerin yerleri Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği'ne göre işaretlenecektir [10].

Hazırlanan senaryolar sonrası düzenlenecek tatbikatlarla çalışanlar, acil durumlara hazır bir duruma getirilmelidir. Düzenlenecek tatbikatlarla ilgili detaylar, işyeri mahalli boşaltma halinde toplanılacak güvenli alan, acil durum halinde kullanılacak iletişim yöntemleri, belirlenmelidir. Acil durum planları, planın ek kısmında yer alabilir. Ayrıca güvenli alan ekteki vaziyet planı üzerinde gösterilmelidir.

3.14. Kayıtların Tutulması (Record Keeping)

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili kayıtların kim tarafından tutulacağı planın bu bölümünde belirtilmelidir. Eğer mevcutsa kayıtlarda kullanılacak formlar da planın ek kısmına konmalıdır. Tutulan kayıtların idare tarafından kontrolü de yapılmalı, gerekli olduğu durumlar da idare tarafından da bu kayıtlar ulaşılabilir durumda olmalıdır.

3.15. Planın Çalışanlarla Paylaşılması (Sharing of the Plan With Employees)

Sağlık ve güvenlik planının çalışanlarla hangi yollar aracılığıyla paylaşılacağı bu bölümde belirtilmelidir. Bunlar; düzenlenecek toplantılar, dinlenme yerlerine asılacak bilgilendirme notları ve görsel araçlar gibi pek çok unsur olabilir. Yararlanılacak yöntemler sağlık ve güvenlik planında mutlaka yer almalıdır.

3.16. Ekler (Annexes)

Ekler kısmında en az aşağıdaki belgeler bulunmalıdır

- Şantiye Vaziyet Planı
- Risk Değerlendirmesi Çıktıları
- Acil Durum Tahliye planları
- Kişisel Koruyucu Donanım Zimmet Tutanağı
- Tehlikeli Durum ve Ramak Kala Olayı Bildirme Formu
- Yaşanan İş Kazalarının Bildirim Formları
- İşyeri Teftişlerinde Kullanılacak Kontrol Listeleri
- Şantiye yaya ve araç yolları

4. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RE COMMENDATIONS)

Tüm bu yazılanlardan da anlaşıldığı üzere, sağlık ve güvenlik planı hazırlanması çok kolay olmayan ancak uygulandığında işletmeye ciddi getiriler sağlayan bir çalışmadır. Sağlık ve güvenlik planını etkin bir şekilde hazırlayabilmek ve gerekli hallerde güncelleyebilmek için dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan birisi, çalışanların görüşünü almak, onları da bu sürecin içerisine katmaktır. Çalışanları ile diyalog kuran, onları dinleyen bir işveren, planını çok daha etkin hazırlama şansına sahip olacaktır. Unutulmamalıdır ki bir makineyi en iyi bilen onu kullandır.

Çalışmanın başlarında da belirtildiği gibi, yapı sektörü en çok ölümlü iş kazasının meydana geldiği sektördür. Ölümlü iş kazalarının sebepleri incelendiğinde ise ilk sırada yüksekte düşme bulunmaktadır. O halde ölümlü sonuçlanan iş kazalarını azaltmak için en hızlı yöntem yüksekte düşmeyi önlemektir. Bu yüzden sağlık ve güvenlik planında özellikle yüksekte düşmeyi önleyecek tedbirler üzerinde ciddiyetle durulmalı, uygulamada tereddüde yer bırakmayacak şekilde sağlık ve güvenlik planında detaylar açıklanmalı ve çalışanlarla paylaşılmalıdır.

İş güvenliği uzmanı bulundurma zorunluluğu devamlı olarak 50'den fazla çalışanı olan ve sanayiden sayılan işyerleri için geçerlidir. Ancak yapı sektörü gibi riskli bir sektörde 50'nin altında çalışanı olan işyerlerinde dahi bir iş güvenliği uzmanı istihdam etmek veya bir personeli iş güvenliğinden sorumlu olarak belirlemek işverenin işini kolaylaştıracak ve muhtemel iş kazalarını azaltacaktır. İş sağlığı ve güvenliğinden sorumlu bir kişinin bulunması, sağlık ve güvenlik planının oluşturulmasında işverenin sorumluluğunu ortadan kaldırmasa da birçok açıdan işverene fayda ve kolaylık sağlayacaktır.

NOT (NOTICE)

Bu makale, 28-30 Eylül 2011 tarihleri arasında Elazığ Fırat Üniversitesinde "International Participated Construction Congress" IPCC11'de sözlü sunum olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

1. Anonim, (1949). İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
2. Güçlü, M., (2007). OHSAS 18001 İş sağlığı ve güvenliği yönetim sistemi, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, pp: 7
3. Anonim, (2003). Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği
4. Anonim, (2003). 4857 sayılı İş Kanunu
5. Anonim, (2004). Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik
6. Anonim, (2008). TS 18001 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi - Şartlar
7. Anonim, (2004). Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği
8. Anonim, (1974). İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü
9. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, (2007). İşyerleri İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Çalışma Rehberi, Yayın no:141, pp: 13
10. Anonim, (2004). İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik